

*Pınar
Kür*

Küçük Oyuncu

PINAR KÜR
KÜÇÜK
OYUNCU

© 1985, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Bilgi Yayınevi, 1977

2. basım: Yazko, 1984

3.-5. basım: Can Yayınları, 1985-1990

6.-8. basım: Everest Yayınları, 2004-2012

9. basım: Can Yayınları, Ocak 2017, İstanbul

Bu kitabın 9. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Editör: Sırma Köksal

Düzeltili: Eser Demirkan, Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litres Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/25-26

Topkapı-İstanbul

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3381-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750733819

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

PINAR KÜR
KÜÇÜK
OYUNCU

ROMAN

♥can

Pınar Kür'ün Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Akışı Olmayan Sular, 1983

Bir Deli Ağaç, 1984

Asılacak Kadın, 1985

Yarın Yarın, 1985

Bitmeyen Aşk, 1986

Aşkın Sonu Cinayettir (Mine Söğüt'le birlikte), 2016

Sadık Bey, 2016

PINAR KÜR, Bursa'da doğdu ama hiç orada oturmadı. Çocukluğu Anadolu'nun çeşitli kentlerinde ve Londra'da geçti. On üç yaşında gittiği ABD'de beş yıl kaldı. Ortaöğrenimini New York'ta tamamladı, yükseköğrenimine yine orada başladı. İstanbul'da Robert Kolej Yüksek Okulu'nu bitirdikten sonra beş yıl Paris'te yaşadı. Sorbonne Üniversitesi'nde, Karşılaştırmalı Edebiyat Kürsüsü'nde doktora yaptı. Yurda döndükten sonra Devlet Tiyatrosu'nda çalışmaya başladı. Çeşitli gazete ve dergilerde tiyatro eleştirileri yazdı. 1984'te *Akışı Olmayan Sular* adlı öykü kitabıyla Sait Faik Hikâye Armağanı'nı kazandı. İstanbul Bilgi Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yaptı.

Her yazdığımı ilk okuyan, ilk eleştiren, ilk seven,
çoğu kez esinlendiren, her zaman uyaran, uyandıran
çok sevgili kardeşim, heykeltıraş IŞILAR KÜR için...

Bu romanın kişileri, tıpkı tiyatro kişileri gibi gerçektir.
Yaşamış ya da yaşayan, gerçekte hiçbir kişiyle ilintileri
yoktur.
Benzerlikler varsa tümüyle rastlantıdır.

Birden bir şeyler oldu. Ne olduğunu kavrayamadı bile Ayşe. Kavrayacak vakti de yoktu zaten. İlk kez seyirci karşısına çıkmış olmanın verdiği el ayak titreten korku önce bir tür sarhoşluğa dönüşmüş, derken seyirciyi de oyunu da ışıkları da dekorları da unutturan, silip süpürüveren bir gerçekliğe erişmişti. Belki de, son derece anlamlı, aşırı etkili birtakım sözler söylemek için suratını yüzüne iyice yaklaştıran başoyuncunun ağzından sıçrayan tükürük tanecikleriydi Ayşe'yi birden yaşamın ta içine sokuveren; karşısındaki adamdan tam gerektiği gibi, içtenlikle öğrendiren... Provalarda çıkardığı cırtlak, yapmacık seslere hiç benzemeyen sesler fırladı gırtlığından. Sapasağlam bir öğrenti, çok derin bir nefretle titredi içi, elleri, sesi:

“Sen ne sanıyorsun kendini? Bugüne değin benim için ne yaptın da karşılık bekliyorsun? Neymiş? Hangi borcu ödeyecekmişim? Ömründe bana verecek paradan başka neyin oldu? Öyleyse bal gibi para vermek zorundasın, anlıyor musun? Karşılığında da sevgi mevgi bekleme!”

Ve bir alkış yükseldi. Ve alkışlar Ayşe'nin içine yuvarlanmış olduğu gerçeği bir anda yırtıp kulaklarında cınladı. Gözlerini açtı, uyandı Ayşe. Sahnede olduğunu, oyun oynadığını yeniden ansıdı. Başoyuncunun yüzünde

beliren bir anlık şaşkınlığı, sonra suratının çirkin bir öfkeyle çarpıldığını gördü. Bir an ikisi de ne yapacaklarını şaşırıldılar sanki. Derken Ayşe toparlandı.

Başoyuncu, haykırmaya başlamadan önce alkışın doruk noktasına erişmesini bekledi.

“Çekil karşımdan! Defol! Gözüm görmesin seni!”

Oysa burada bağırması gerekiyordu. Provalarda hep alçak, yıkık bir sesle, Ayşe'nin hırçın bağırtısına karşıt olacak biçimde söylemişti bu sözleri. Şimdi Ayşe'nin aldığı alkışları bastırmak için böyle bar bar, böylesine yanlış bağıriyordu. Yönetmenin titizlikle üstünde durduğu karşıtlık yok olmuştu bu arada. Ayşe, bu kez kendini yaşama, gerçeğe kaptırmadan, bilinçli olarak oyun oynadı. Provalarda yapması söylendiği gibi koşarak, sözcüklerini işitilmez eden ağlamaklı bağırtıyla çıkmadı sahneden. Omuzlarını dikleştirerek durdu. Babası olacak başoyuncuyu şöyle bir baştan aşağı süzdü küçümseyerek.

“Gidiyorum zaten,” dedi. “Kal desen de duracak değilim.”

Salınırcasına ağır ağır çıktı sahneden. Ardından bir alkış daha koptu.

Kulise girer girmez yeniden zangır zangır titremeye başladı. İlk rolünü çok iyi, beklenilenden kat kat iyi başarmış olmanın, iki dakikayı geçmeyen bir görünüşte iki kez alkış almışlığın verdiği coşkuyla, sahnedekeyken son derece gerilmiş olan sinirlerinin boşalmasıydı bu.

* * *

Epey oldu bu satırları yazalı. Nedense arkasını getiremiyorum bir türlü. Başımdan geçen bir olayı iyi irdelemiş, oldukça da güzel kaleme almış olmanın alışılmadık coşkusuyla yazdıklarımı yeniden okumak için durmuştum. Okudum, okudum, okudum. Bir türlü yeniden yaz-

maya başlayamadım. Aylar geçti aradan. Yeniden ele aldım kâğıdı kalemi ve anladım ki olayı, olayları üçüncü bir kişiymişim, dışardan bakan bir kişiymişim gibi anlatamayacağım. Olayların hepsi başımdan geçti ve ben yazar değilim. Oyuncuyum. Oyuncuydum. Oyuncuydum dedimse, o işi bıraktım demek değil bu. Hâlâ yaşamımı kazanmak için sahneye çıkıyorum arada ansıdıklarında beni ya da adamsız kaldıklarında. Ama oyunculuğun tadı tuzu kalmadı gibi. Bir vakitler olduğunca coşkulandırmıyor beni. Yaşamımın amacı ya da yaşamımı amaçlandıran, yönlendiren uğraş olmaktan çıktı. Sıradan bir iş oldu, sıkıcı bir iş... Özer hep derdi zaten, yorumculuktur oyuncunun işi, gerçek sanat değildir, derdi. Öyleyse benim özlediğim oyunculuk değil de sanat mıymış? Hiç sanmıyorum... Gerçek sanatı aradığım için özenmedim ki yazarlığa... Yazarlığa hiç özenmedim, özenmiyorum aslında. Peki öyleyse nedir beni kendimce başarılı saydığım roman başlangıçları yazmaya iten? Roman moman yazamayacağımı kavradıktan sonra bile makine başında her harfi bir saat arayarak çat çat bir şeyler anlatmaya zorlayan? Anlatmak zorundayım, anlatmak. En ufak bir sanat kaygım yok. Çoktan vazgeçtim sanatın her türlüşünden. Ama anlatmalıyım. Bir tanık gerekli bana, yalnızca bir tanık. Anlattıklarımı anlayıp, benim de anlamamı sağlayabilecek bir tanık. İlerde bu yazdıklarımı okuyacak herhangi biri olabilir bu... Ya da kimse okumayacak belki, ama ben yazmış olacağım... Belki de tek tanığım bu makine olacak; yaşamımın yan tutmayan, mekanik bir tanığı olarak anlayacak, beni bana anlatacak kim bilir.. Ak kâğıdın üstüne kara kara düşen, yavaş yavaş sözcüklere dönüşen harfler hâlâ tüm canlılığıyla yaşadığım anıları nesnelleştirebilecek, anlaşılabilirleştirilecekler mi acaba? Kişi anlatmadan kurtulamıyor anılarından... Oysa benim istediğim anılardan kurtulmak da değil. Başka neyim var

ki? Kurtulmak. Bir şeylerden kurtulmak istediğim doğru... İçimdeki zorlamadan belki... Anılardan değil de, anıların baskısından belki... Anlatmak zorundayım. İçimdekileri bir biçime, bir sıraya, bir düzene sokmak zorundayım. Yaşarken yaşadığını ayımsayamıyor insan. Anımsak gerçekten yaşamak sanki. Herkeste aynı mıdır bilmem. Ben ancak ansımaya başladıktan sonra anladım yaşadığımı. Eski acıyı, eski coşkuyu, eski sevinci daha bir derinden, daha bir gerçekten duyuyorum ansırken ya da işte, yeniden yaşarken. Yalnızca duymak değil, anlamak istediğim için de anlatmaya çalışıyorum galiba... Kişi hiçbir zaman kendi kendini anlayamaz demiş bir yazar. Simone de Beauvoir yanılmıyorsam. Ancak kendi kendini anlatabilir... Oysa ben asıl anlamak istiyorum. Hiç değilse olanları... Anlatmak, anlamak ve kurtulmak... İçimi dökmek isteğinden başka, çok öte bir şey bu... Kişi en içten, en derin iç dökmelerinde bile ancak kendi kendine bağışlatığı şeyleri açıklar... Ben tersine. Ben bağışlayamadıklarımı anlatacağım, belki bu yolla bağışlayabilirim diye...

Ama nasıl, nereden başlamalı?

Belki de en iyisi bıraktığım yerden, yani o ilk sahneye çıktığım gecedен.

Kulise girer girmez Özer'in kollarında buldum kendimi. Sahnede ne yapacağımı yakından izlemek için gelmiş, bekliyordu beni. Tir tir titriyordum evet. Ayrıca seyirci karşısına ilk çıkışım da değildi (roman başlangıcıydı o, seyirci karşısına ilk kez çıkan bir kızın öyküsü daha ilginç olur diye düşünmüştüm), tiyatro okulundayken de seyirci karşısında oynamıştım. Profesyonel tiyatrodaki profesyonel oyuncu olarak ilk kez çıkıyordum seyirci karşısına. Üstelik basın galası bile değildi. İki gece sonra olacaktı basın galası... Oyun otursun diye bir kez önemsiz kişiler karşısında oynamak, sonra eleştirmenlerin karşısına çık-

mak yeni moda olmuştu. Tiyatro eğitimini Amerika’da yapmış olan bir yönetmen yerleştirmişti modayı. Efendim, oralarda açılış yapmadan önce *out of town*’da oynarlarmış da, burada kent dışında bir yerlerde deneme yapmak olanağı olmadığına göre... Amerikalıların bu âdetini o sıra benden başka bilen yoktu tiyatrodaki sanıyorum. Ben de kolejde okumuşluğumdan, ta o zamandan beri tiyatroculuğu kafaya koyduğum için bu konuda birçok kitap, dergi devirdiğimden biliyordum bunu.

Neyse, basın galası olmasa da ilk sahneye çıkışta iki alkış almak önemli bir şeydi. Özer iki yanağımdan öpüp, “Aferin kız,” dedi. “Yedin herifi. Dur bakalım nasıl canına okuyacak.”

Öyle ya, başoyuncuları sahnede bozum etmek türlü işler açar kişinin başına. Özer de –pis gerçekçi– yalancı mutluluğa iki saniye bile olsun izin vermez...

Özer ile birlikte –kolları omzuma dolanmış– Beyhan Barlas’ın “ruhsal yıkılış” sahnesini akıl almaz bir duygululuk ve derin bir duyarlılıkla oynayıp bitirmesine baktık. Provalardaki kadar başarılı değildi. Sebepse benim beklenmedik çıkışım! Kesinlikle biliyordum artık ben de, bunu yanıma bırakmayacağını... Oyundan attırması olasılığı bile vardı. Nasıl olsa birkaç kelimelik rol... Kim olsa ezberler bir günde. İçim burkuldu, neden saklayayım? Güzeldi başarılı olmak, alkış almak... Öte yandan, sırf başarılı oldun diye rolünün elinden alınması başka türlü acıklı...

Öyle olmadı ama. Beklenmedik bir şey oldu. Öylesine beklenmedik bir şey ki. Özer bile şaşı ilk ağızda.

Olmadı, olmuyor, olamayacak galiba... Bir şeyi anlatmaya başladığım anda yeniden yaşamaya koyuluyorum. O coşkuyu, doğru dürüst düşünmemi bile engelleyen şaşkınlığı, sonradan gelen iç sıkıntısını, düş kırıklığını

Uzun yıllar tiyatrodaki çalışmaları ve bu ortamı çok iyi tanıyan Pınar Kür, ikinci romanı olan *Küçük Oyuncu*'da "tiyatro insanı"ndan yola çıkarak "insan"ı araştırıyor. Sanat mı hayattan esinlenir hayat mı sanattan, sorusuna değişik bir açıdan yaklaşarak hayatın sanattan kaynaklanabileceğini, sanatın insan ilişkileri üstündeki etkisini gene kendine özgü bir biçimde irdeliyor. İnsan ilişkilerinin karmaşıklığını çözümlenme konusundaki ustalığıyla ve özenli anlatımıyla tanınan Pınar Kür'ün bu romanını yeniden yayımlamaktan kıvanç duyuyoruz.

Çirkinliği yapay bir güzelliğe dönüştürmeye çalışmadan, küçüklüğü gerçeklere aykırı bir büyüklük gibi görme gereksinmesini duymadan, her şeyi olduğu gibi benimseyerek sevebilseydin eğer, güzel olurdu... Şimdiki durumda durmadan kendi kendinden ödün vermek zorunda kalıyorsun. Oyun ortasında yorum değiştiren ya da farkında olmadan yorum kaydıran, kaçırılan küçük oyunculara benziyorsun...

Kapak resmi: August Macke

canayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi

ISBN: 978-975-07-3381-9

9 789750 733819